

Preek over Jeremia 35: Vrijheid om te leven naar de heilige wil van God.

Voorzang: Psalm 87

Votum en Groet

Zingen: Gezang 254 (Evangelische Liedbundel) – als amenlied op de groet.

Leefregels

Zingen: Opwekking 252 (Heer, doorgrond mijn hart...)

Gebed bij de opening van het Woord

Zingen: Kinderlied 63 (Laat het maar zingen...)

Schriftlezing: Jeremia 35 en Romeinen 14,1-12

Zingen: Opwekking 59 (Mogen de woorden van mijn mond...)

Verkondiging

Zingen: Psalm 119, 14. 21. 24 en 25

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Gezang 300, 1. 2 en 6

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Onlangs stond in Trouw dat er een fotoboek over Staphorst is verschenen.

Gemaakt door een vrouw die zelf in Staphorst geboren en getogen is.

Daar had ze als jong meisje nogal last van gehad.

Want Staphorst is synoniem met bekrompenheid en geborneerdheid.

Daar loopt iedereen nog op klompen en in klederdracht.

En daar houden ze er nog van die achterlijke ideeën op na.

Nu wil ze met haar fotoboek laten zien, dat Staphorst best met de tijd meegaat.

Dat meisjes daar tegenwoordig ook rondlopen in korte spijkerrokken naveltruitjes.

Staphorst, Elspeet, Doornspijk – ze hebben in de rest van Nederland geen goede naam.

Het zijn de dorpen van de zwarte-kousen-kerken.

Met een zware vorm van christelijkheid.

En ze houden er van die starre denkbeelden op na.

Geen zwembad open op zondag en zo.

Dat je geen tv mag hebben.

Vrouwen mogen niet actief zijn in de politiek.

Ze zijn tegen verzekering.

Op de torens van hun kerken plaatsen ze soms zelfs geen bliksemafleider.

En hun kinderen laten ze niet inenten tegen gevaarlijke ziekten.

Jaren geleden brak hier op de Veluwe een polio-epidemie uit.

En juist in deze gemeenschappen eiste die tientallen slachtoffers.

Heel Nederland sprak daar schande van.

Dat mensen er zulke bizarre ideeën op na houden.

Daar zelfs hun kinderen aan opofferen.

Dat zou toch verboden moeten zijn.

Dat de overheid daar niets aan deed.

Eerlijk gezegd is zulke boosheid nogal hypocriet.

Want al die geschokte mensen hebben meestal geen moeite met abortus.

En wat te denken van de verschrikkelijke gevolgen van geslachtsziekten,

veroorzaakt door een ongebonden seksueel leven.

Gevolgen die minstens zo schadelijk zijn voor het nageslacht als polio.

Wie keert zich daarom verontwaardigd tegen de ongebonden seksuele moraal?

Of denk aan de talloze slachtoffers in het verkeer als gevolg van alcoholmisbruik.

Mensen die daarbij omkomen of voor heel hun leven invalide zijn.

Een veelvoud van het aantal mensen dat door polio gehandicapt raakt.

Hoeveel opiniemakers beginnen daarom een hetze tegen alcohol?

Nee, de kritiek van menigeen is hol en huichelachtig.

En toch – ook als je wel degelijk een afschuw hebt van abortus,

ook als je echt niets moet hebben van losbandigheid op het gebied van seks en drank,

dan kun je er toch ook wel grote moeite mee hebben.

Met godsdienstige overtuigingen en praktijken uit die zware hoek.
Dat geldt toch ook voor de meesten van ons, denk ik.
Als we met anderen praten laten we duidelijk merken dat we hier afstand van nemen.

O nee, wij zijn christenen van de moderne tijd.
We maken dankbaar gebruik van de zegeningen van de techniek.
Nuttige gebruiksartikelen als de tv en de pc met internet en mailverkeer.
Of geneesmiddelen.
We voelen ons bepaald niet verwant met die refo's.
Zo bekrompen zijn we niet.

En toch – kunnen we niet van hen leren?
Zijn ze niet in zeker opzicht voorbeeldig?
In Jeremia 35 lezen we over de Rechabieten.
Je zou ze kunnen vergelijken met die gemeenschappen in Staphorst of Elspeet.
In de tijd van Jeremia vormden zij een groep mensen voor wie de tijd lijkt te hebben stilgestaan.
Ze moeten wel zijn opgefallen in Jeruzalem door hun uiterlijk en hun gedrag.
Echte boertjes van buut'n tussen al die stadse Judeeërs en Jeruzalemmers.

Wie waren die Rechabieten eigenlijk?
Eigenlijk weten we niet zo veel meer dan ons in dit hoofdstuk wordt verteld.
Op nog één andere plaats in de Bijbel lezen we over hen.
Dat is 2 Koningen 10.
Daar wordt ons verteld over Jonadab, de zoon van Rechab.
Deze Jonadab wordt ons beschreven als een trouwe bondgenoot van koning Jehu.
Jehu was de generaal die een eind maakte aan de goddeloze regering van koning Achab.
Jehu maakte korte metten met de dienst aan de Baäls en Astartes.
Deze afgoden werden vereerd omdat ze werden gezien als gevers van vruchtbaarheid.
Men voelde zich van deze goden afhankelijk voor een goede oogst.
En voor een goede dracht van het vee.
Ja, zelfs voor de geboorte van kinderen.
Baäl en Astarte stonden dus garant voor rijkdom en welvaart.

Maar de prijs voor dat alles was hoog.
Want de dienst aan deze goden overtrof in wreedheid en vunzigheid alle bedenksels van het toenmalige heidendom.
Kindertjes die in het vuur geworpen werden.
Seksuele losbandigheid en afstotelijke drinkgelagen.
Schunnigheden die het menselijk samenleven dodelijk verpestten.
Wat had de HEER hier een intense afkeer van.

Jehu maakte hier radicaal een einde aan.
En Jonadab was het daar hartelijk mee eens.
Jonadab ging zelfs nog verder.
Hij stelde in die tijd voor zichzelf en al zijn nakomelingen een aantal leefregels op.
Die moesten hen zo ver mogelijk van de macht der verleiding verwijderd houden.
Jonadab verbood in de eerste plaats alle gebruik van wijn.
Omdat die in de dienst aan Baäl zo'n grote en verderfelijke rol speelde.
Dan raakten de mensen in zo'n roes dat ze niet meer wisten wat ze deden.

Verder verbood hij elke vorm van landbouw.
Want was de afgoderij daar niet mee begonnen?
Waren Baäl en Astarte niet vooral de goden van de vruchtbaarheid van de aarde?
Nee, voor Jonadab hoefde de landbouw niet meer.

En zijn nakomelingen moesten ook maar niet in huizen gaan wonen.
Want als je een huis hebt ben je verplicht te blijven waar je woont.
Dan ben je wel haast gedwongen je toch met de landbouw bezig te houden.
Met alle kwalijke gevolgen van dien.
Nee, Jonadab en zijn verwanten kozen voor het zwervende herdersleven.
Zij sloegen hun tenten nu eens hier, dan weer daar op.

Zo vormden zij een levend protest tegen de afgodische houding van de rest van Israël.
In onze tijd zouden sociologen hen een subcultuur noemen.
Heel hun leven was één voortdurende demonstratie tegen de manier waarop de dienaars van Baäl en Astarte hun lichaam en ziel verkochten voor voze welvaart.
En ze wisten zich te staan in een eerbiedwaardige traditie.
Bleven ze niet in de lijn van het oude Israël dat jaren rondzwierf in de woestijn?
Waren de aartsvaders – Abraham, Izaäk en Jakob – geen rondtrekkende herdersvorsten geweest?
Zo had de overtuiging van Jonadab, de zoon van Rechab, oude, waardevolle papieren.

Nu, in de tijd van Jeremia hielden de nakomelingen van Jonadab zich al 250 jaar trouw aan de voorschriften van hun voorvader.
Jonadabs woorden waren voor hen heilige, onschendbare wetten.
Ze hadden de kracht en de geldigheid van Goddelijke geboden.

Dan komt in de dagen van Jeremia de dreiging vanuit Babel.
De legers van Nebukadnezar maken het land onveilig.
En de Rechabieten zoeken bescherming binnen de muren van Jeruzalem.

Ja, ze moeten zeker opgevallen zijn in het deftige Jeruzalem.
In de stad van ijdele dames en protserige heren.
Die zullen hun neus wel hebben opgetrokken voor die Rechabieten.
Zwervers die stinken naar koeien en schapen.
In hun ouderwetse klederdracht.
Levende anachronismen – mensen uit een al lang voorbije tijd.

En Jeremia vestigt nog eens nadrukkelijk de aandacht op hen.
Hij zoekt hen op en nodigt hen uit met hem mee te gaan naar de tempel.
Dat willen ze wel.

En zo trekt een merkwaardige stoet door de straten van Jeruzalem.
Voorop de deftige Jeremia – de profeet uit een eerbiedwaardig priestergeslacht.
Achter hem aan een troep wereldvreemde nomaden.
Naar de tempel.

Daar in de tempel brengt Jeremia hen met hun leider naar een apart vertrek.
In dat vertrek bevindt zich een collega van Jeremia – de profeet Chanan.
Met een aantal van zijn leerlingen – zeg maar studenten in de theologie.
Jeremia brengt die Rechabieten in een collegezaal van de Theologische Universiteit van Jeruzalem.

Maar die zaal ziet er wel wat merkwaardig uit.
Alles is kant en klaar gemaakt voor een groots drankfestijn.
Op alle tafels staan karaffen vol wijn en bekers.
Het wachten is op de feestgangers.
Zodra de Rechabieten binnen zijn nodigt Jeremia hen uit om het er van te nemen.
Tast toe!
Het staat er voor!

Maar de Rechabieten piekeren er niet over.
Hun woordvoerder geeft een uitgebreide verklaring van voor hun weigering.
Hij zegt als het ware heel de catechismus op die Jonadab, de zoon van Rechab, hen ooit geleerd heeft.
Geen duizend profeten van Jahwe van het kaliber van Jeremia die hen kunnen overhalen ook maar één druppel alcohol te drinken.

Die dag hebben de studenten van Chanan een indrukwekkend college ontvangen van gastdocent Jeremia en zijn Rechabieten.
Maar niet alleen zij, alle inwoners van Jeruzalem kunnen hiervan leren.
Moet je nagaan!
Deze nakomelingen van Rechab blijven trouw aan de woorden van hun voorvader.
Maar Israël, Jeruzalem spot met de woorden van God.

Jonadab – een méns, heeft slechts één keer gesproken.
En nog 250 jaar later houden zijn kinderen zich daar nog aan.
De heilige God heeft telkens weer zijn profeten gestuurd en opgeroepen tot omkeer.
Maar naar Hem luisteren?
Ho maar!
De Rechabieten houden zich aan de woorden en richtlijnen van een méns.
Maar Israël spot met het Woord van Gód!

God weet de trouw van de Rechabieten te waarderen.
En zou dat in zeker opzicht ook niet gelden voor de trouw aan tradities in de zgn. zwarte-kousen-kerken?
Ik zeg bewust: *in zeker opzicht*.
De regels die zij naleven zijn in veel opzichten puur menselijke regels.
Terwijl ze het gewicht krijgen van Goddelijke geboden.
Deze medechristenen zien het kwaad vaak teveel in uiterlijke dingen.
Als je maar geen tv kijkt en niet naar de bioscoop gaat...
Als je als meisje en als vrouw maar geen broek draagt...
Als je op zondag maar niet zwemt of schaatst...
Als je maar niet dit of dat...
Alsof het in die dingen zit.
In veel gevallen is er sprake van een wettische naleving van regels puur om de regels.
En als anderen zich daar niet aan houden kunnen ze hard worden veroordeeld.

Nu, dat mag allemaal waar zijn.
Maar het zou toch niet juist zijn deze christenen allemaal over één kam te scheren.
Het is niet goed om ze allemaal generaliserend voor hypocrieten uit te maken.
Zo fijn als gemalen je-weet-wel!
Staat op de achtergrond van dit denken niet een zoeken van de eer van God?
En een rekening willen houden met de heiligheid van God?

Neem nu bijvoorbeeld het bezwaar om kinderen in te enten tegen polio.
Of de regel om je niet te laten verzekeren.
Of om geen bliksemafleiders te gebruiken.
Belachelijk zeggen veel mensen.
En wij zijn dat vaak helemaal met hen eens.

Maar zit daar niet ten diepste een groot vertrouwen op God achter?
Heeft dat er niet mee te maken dat men in alles volledig afhankelijk wil zijn van God?
Vertrouwen ze zich zo niet met huid en haar toe aan hun Schepper?
Aan Hem die ons leven onderhoudt en regeert tot in de kleinste dingen?

En laten we eerlijk zijn – zijn wij dat niet wat kwijt geraakt?
Ik zeg het heel voorzichtig.
Wij maken veel vrijmoediger gebruik van de resultaten van wetenschap en techniek.
Medicijnen, de modernste behandelingsmethoden, voorbehoedsmiddelen.
Al die dingen waardoor het leven veel beter te beheersen is dan vroeger.
We benutten ze zonder veel gewetensbezwaren.

Of die andere regeltjes.
Geen tv willen hebben.
Niet naar de bioscoop gaan.
Niet zwemmen of geen ijsjes kopen op zondag.
Wat achterlijk! zeggen wij.
Om daar moeilijk over te doen.
Voor ons is dat allemaal heel gewoon geworden.
Wij voelen ons vrij om dat wel te doen.

Maar laten we eerlijk zijn.
Dreigen we bij die vrijheid niet toch ook iets te verliezen?
Ik bedoel: weten wij nog boven ervaren wij nog wat het is om afhankelijk te zijn?
Om voluit te geloven dat alleen God ons leven leidt?

En is er bij ons nog sprake van waakzaamheid?
Van besef van de heiligheid van God?
Zoals de Rechabieten die kenden?
En die zogenaamde zware gereformeerden?
Waakzaamheid om de dienst aan de HEER zuiver te houden.
Om een leven te leiden dat de toets van zijn kritiek kan doorstaan.

Wij vinden dat refo's zwaar op de hand zijn.
Eigenlijk vinden we dat ze zwak staan in hun geloof.
Dat ze niet de christelijke vrijheid kennen en aandurven.

Maar kunnen wij hen zonder aarzeling oproepen: *Kom ga met ons en doe als wij?*
Het zou wel eens kunnen zijn dat wij in veel opzichten lossier van God leven.
Als we ziek zijn gaan we naar de dokter en slikken we natuurlijk medicijnen.
En misschien maar al te vaak zonder te bidden om Gods zegen daarover.
En zijn we in ons gebruik van moderne media vaak niet minder gewetensvol dan zij?
Laten deze christenen hierin veel te wettisch zijn.
Maar is er onder ons vaak niet een totaal gebrek aan bezinning?
Vragen wij ons niet te weinig af of ons doen en laten verantwoord is tegenover God?
We vinden die refo's maar wereldvreemd.
Maar doen wij niet al te gemakkelijk met de wereld mee?
De manier waarop ze zich kleden – vooral de vrouwen.
Lange rokken, lang haar.
Belachelijk!
Maar is onder ons de kleding soms niet onnodig uitdagend?
Is er bij ons nog voldoende besef van wat gepast is?
Deze week las ik nog over een christenvrouw in Amerika, die kledingadviezen geeft.
Hoe je modieus kunt zijn zonder in je kleding aanstootgevend te zijn.
Mogen we niet wat meer aandacht voor zulke zaken hebben?

Paulus stelt vast dat binnen de gemeenschap van gelovigen verschillend over bepaalde dingen gedacht wordt.
Dat er ook verschillend mee wordt omgegaan.
Ook toen had je mensen die het enorm nauw namen.
Terwijl anderen veel vrijer met bepaalde dingen omgingen.
En dan zegt hij: *Laat iedereen zijn eigen overtuiging volgen.*
Wie een bepaalde feestdag viert doet dat om de Heer te eren.
En wie iets niet wil eten laat het staan om de Heer te eren.
En een ander eet het wel en hij dankt God.

Met andere woorden – in veel zaken doet het er niet zo veel toe wát we doen.
Maar belangrijker is hóe we het doen.
Met welke gezindheid, welke intentie.
Kunnen we bij wat we doen in geweten vrijuit gaan voor God?
We zullen ons allemaal eens voor de rechterstoel van God moeten verantwoorden.
En dan is de vraag of we geleefd hebben uit Gods Woord.
Of wij net zo trouw zijn aan God als anderen aan puur menselijke tradities.
Laten we ons zelf op dit punt maar eens onderzoeken. AMEN.
12-08-2007